

**Верица М. Стошић, Небојша Радмановић,
Бањалука центар Врбаске бановине,
Архив Републике Српске [и] Удружење архивских радника
Републике Српске, Бањалука 2019, 292 стр.**

Прошлост Бањалуке између два свјетска рата већ дуже вријеме привлачи пажњу овдашњих истраживача, јер се ради о изузетном периоду у историји града, када је Бањалука, од скромног окружног мјеста из времена аустроугарске управе, израсла у политички, привредни и културни центар једне од девет југословенских бановина.

Раздобље између два свјетска рата по много чему је специфично, најприје по чињеници да се послје више вијекова град почео развијати унутар слободне националне државе. Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца је 1929. године преименована у Краљевину Југославију, чија је територија била подијељена на девет великих административних области – бановина. Бањалука је постала центар Врбаске бановине, области која је заузимала централни географски положај унутар државе.

Фото-монографија *Бањалука центар Врбаске бановине* резултат је вишедеценијског научног и професионалног рада Верице М. Стошић и Небојше Радмановића на пољу архивистике и историографије. Ово дјело попуњава празнине у домаћој историографији. Дјело је објављено поводом навршених 90 година од оснивања Врбаске бановине.

Обим насловљеног дјела је 292 стране. Напомене су дате на дну страна (фусноте). Главни текст, укључујући Предговор, Увод и Закључак, запрема 290 страна, а резиме на енглеском језику (Summary) је на стр. 291–292. Илустрације (фотографије) су укомпоноване у текст, иза сваког поглавља.

Ова фото-монографија заокружује све сегменте друштвеног живота Бањалуке у раздобљу ренесансног карактера Врбаске бановине. Обрађени су бановинска, среска и градска управа (стр. 15–54), избори и политичке организације (стр. 55–67), безбједност (стр. 69–93), правосуђе (стр. 95–113), привреда са свим својим гранама (стр. 115–221), здравство (стр. 223–237), школство (стр. 239–266) и култура (стр. 267–288).

Оно што је, ипак, највећа вриједност овог дјела и што заслужује посебне похвале је у томе што су В. М. Стошић и Н. Радмановић први пут обрадили и

освијетлили неколико важних тема из бањалучке прошлости. Пажњу посебно привлачи прво поглавље (Управа), у којем су аутори обрадили банску управу, банове и банске вијећнике Врбаске бановине, градску и среску управу, градоначелнике и градске вијећнике Бањалуке, затим треће поглавље (Безбједност), у којем аутори пишу о војсци, жандармерији и полицији и четврти дио фото-монографије (Правосуђе), гдје проналазимо обиље значајних података о Државном окружном тужилаштву, локалним редовним и специјалним судовима, казним установама и адвокатури који су егзистирали у Бањалуци у посматраном раздобљу. Научни апарат обогаћен је низом вриједних појашњења, посебно биографијама личности из јавног живота града.

Текст монографије писан је јасним, одмјереним и разумљивим стилем.

В. Стошић и Н. Радмановић нису први аутори који су за предмет истраживања имали град Бањалуку у вријеме Врбаске бановине. Ипак, обиље прегледане архивске грађе и фотографског материјала, свјежина приступа и јасноћа излагања овој фото-монографији дају посебно мјесто у домаћој историографији.

Фото-монографија *Бањалука центар Врбаске бановине* вриједан је и значајан прилог проучавању историје Бањалуке у једном од најважнијих периода у развоју града – добу Врбаске бановине. Издавачи – Архив Републике Српске и Удружење архивских радника Републике Српске – изнова су се потврдили као најплодније научноистраживачке установе из области историографије у Републици Српској.